



## ریشه های رذایل و فضایل در انسان / رذایل ریشه وجودی ندارند

ریشه فضایل و فضیلت ها، فطرت کمال خواهی انسان است که بر همه مراتب نفس احاطه دارد و ریشه رذایل امری عدمی و نیستی است که جایگاهش مراتب نازل نفس است.

ریشه فضایل و فضیلت ها، فطرت کمال خواهی انسان است که بر همه مراتب نفس احاطه دارد و ریشه رذایل امری عدمی و نیستی است که جایگاهش مراتب نازل نفس است.

به گزارش خبرگزاری مهر، صفات رذیله، صفاتی هستند که سبب پستی و فرومایگی نفس می شوند و صفات فضیله، صفاتی هستند که سبب برتری و فزونی مرتبه انسانی نفس می شوند. اما بحث این است که ریشه های رذیلت و ریشه های فضیلت چیست و کجاست.

انسان از نظر فطری خواهان کمال و رشد در تمام مراتب نفس است. انسان در مقام انتخاب و اراده چاره ای جز هماهنگی با فطرت خود ندارد. لکن صفات کمال در هر مرتبه ای مطابق با ساختار وجودی همان مرتبه است، هر چند صفات در هر مرتبه اثرش را در مراتب دیگر می گذارد و به عبارت دیگر تاثیر متقابل در یکدیگر دارند.

صفات مطابق با ساختار هر مرتبه ای برای آن مرتبه کمال است، موزون بودن اعضا و جوارح که زیبایی جسمانی را به همراه دارد و سبب وجود اندام و قیافه زیبا می گردد، کمال بدنی می باشد. صفت موزون بودن اندام برای بدن کمال جسمانی است. به همین جهت صاحب چنین صفتی مورد نظر و توجه بیشتر است. زیبایی جسمان یوسف چنان نظرها را به خود جلب کرد که زنان به جای پوست کندن میوه دستهایشان را بریدند.

قدرت جسمانی، شهنوایی، درندگی و گزندگی و به طور کلی توانایی غریزی برای حیوان ها و نیز مرتبه حیوانی انسان برتری و کمال است. چنانکه صفت شجاعت، تواضع، صبر، مدارا، شکر و عبودیت و... برای مرتبه انسانی مزیت و فضیلت است. به هر حال وجود فطرت کمال خواهی در مراتب و ابعاد مختلف نفس نشان این است که رذایل یعنی آنچه سبب فرومایگی و پستی است در مرحله خل وجودی ندارند. زیرا نفس در تمام مراتب خواهان کمال است نه پستی و ریشه فضایل را می توان در فطرت کمال خواهی یافت، و این لطف خداوندی است که ریشه پستی و فرومایگی را در نفس قرار نداده است، هرچند به انسان علم به رذایل را الهام کرده است چنانکه علم به فضایل را نیز عطا کرده است.

انسان در نظر ابتدایی، صفات هماهنگ با هر مرتبه را کمال آن مرتبه می داند و لکن با نظر ثانوی و نظرهای دقیق دیگر التفات پیدا می کند به این که همه کمالهای موجود در مراتب مختلف نفس کمال نهایی نیستند، بلکه کمال در مراتب نازل راه و ابزار برای کمال مرتبه عالی نفس انسانیت می باشد. انسان دارای فطرت کمال خواهی، کمال نهایی را مطلوب حقیقی خود قرار می دهد و آنگاه کمال و ظهور فعلی استعداد و مرتبه ای را راه و وسیله وصول به آن قرار می دهد. این نظر ثانوی و دقیق به فطرت کمال خواهی ریشه ظهور فعلی فضایل انسانی است.

اما رذایل هر چند در نفس ریشه و اساس وجودی ندارند، لکن مانند در کمال مراتب نازل و آن را مطلوب نهایی نگرستن، ریشه برای صفات رذیلت و پست است. زیرا مانند در کمال های جسمانی و حیوانی و آنها را مطلوب نهایی قرار دادن خارج از شان وجودی آنهاست و آنچه از شانیت و استحقاق وجودی یک موجود خارج باشد جنبه عدمی و نیستی دارد. بنابراین ملاحظه می شود که صفات رذیلت ریشه وجودی ندارند.